

N:o 61.

Ank. till Riksd. kansli den 31 mars 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde och nionde hufvudtitlarna gjorda framställningar angående uppförande af nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet och Sveriges geologiska undersökning.

(2 U. A. och I. A.)

I den till Riksdagen den 14 sistlidne januari aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t under punkten 142 af åttonde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen, att för uppförandet å det till tomt för naturhistoriska riksmuseet inköpta området vid Djurgårds-Frescati af nya byggnader för nämnda museum i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i ärendet företedda, af arkitekten A. Anderberg uppgjorda ritningar dels medgifva, att naturhistoriska riksmuseets byggnadsfond må i sin helhet användas, dels besluta, att ett belopp intill 990,000 kronor skall af riksgäldskontoret förskottsvis utbetalas, på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, för att återgäldas i den mån ännu osålda, staten tillhöriga andelar af kvarteren Grönlandet södra och Grönlandet norra i Stockholm äfvensom statens byggnader i samma kvarter varda försålda och köpeskillingar därför inflyta, dels ock bevilja ett anslag af 567,184 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa 67,184 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i punkten 62 under nionde hufvudtiteln af statsverksproposition föreslagit Riksdagen att, för verkställande af nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning, bevilja ett anslag af 580,610

kronor samt däraf å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 100,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af sistnämnda belopp redan under år 1908 för byggnadsarbetets påbörjande låta af tillgängliga medel utanordna 50,000 kronor.

I förstnämnda ärende har statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet till statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 13 januari 1908 anfört följande:

»Uti särskilda underdåniga skrivelser hafva vetenskapsakademien och chefen för Sveriges geologiska undersökning professorn J. G. Andersson hemställt om beredande af erforderliga medel för uppförande å därtill afsöndrad mark från lägenheten Djurgårds-Frescati af *nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet och geologiska undersökningen*.

I afseende på hithörande frågors tidigare behandling torde jag få hänvisa till den utredning, som innefattas i Kungl. Maj:ts propositioner n:o 72 vid 1904 års Riksdag och n:o 67 vid 1907 års Riksdag samt Riksdagens skrivelser n:o 113 år 1904 och n:o 76 år 1907.

Med vetenskapsakademiens nu föreliggande skrivelse, dagtecknad den 11 september 1907, hafva öfverlämnats jämte en portfölj byggnadsritningar åtskilliga bilagor, däribland ett tryckt häfte »Nya handlingar angående Kungl. Vetenskapsakademiens och Naturhistoriska Riksmuseets byggnadsfråga I», utlåtande den 5 september 1907 af akademiens byggnadskommitté, kostnadsförslag, en af akademiens kamrerare uppgjord beräkning angående riksmuseets byggnadsfonds ställning vid slutet af år 1907 samt ett af arkitekten A. Anderberg i september 1907 afgifvet förslag till arbetsfördelning under en tid af fem år från och med den 1 juli 1908 för det nu ifrågasatta byggnadsföretaget.

Byggnadskommitténs berörda utlåtande lyder sålunda.

»Sedan akademien genom beslut af den 24 november 1906 uppdragit åt undertecknade att vidare fullfölja behandlingen af naturhistoriska riksmuseets byggnadsfråga och inkomma med slutligt förslag till nybyggnader, få vi härmed afgifva redogörelse för det arbete, som med anledning häraf blifvit utfördt.

Det torde därvid i främsta rummet böra erinras om, att Kungl. Maj:t genom nådigt bref af den 10 juni 1904 funnit godt förordna:

att kvarteret Grönlandet södra i Stockholm jämte den staten tillhöriga delen af kvarteret Grönlandet norra äfvensom statens byggnader inom dessa kvarter skulle i den ordning, Kungl. Maj:t framdeles efter hemställan af akademien komme att bestämma, försäljas och härför inflytande försäljningsmedel sammanslås med besparade hyresinkomsten från egendomen i förstnämnda kvarter till en byggnadsfond för naturhistoriska riksmuseet,

att tills vidare af akademien förvaltas enligt de för hyresmedelfonden gällande föreskrifter;

att till område för naturhistoriska riksmuseet skulle under äganderätt upplåtas den till lägenheten Djurgårds-Frescati hörande del af den af akademien därtill föreslagna, å en upprättad karta närmare betecknade mark mot ersättning till den under kungl. statskontorets förvaltning stående djurgårdskassan, att för kassans ändamål användas;

att af förenämnda besparade hyresinkomst skulle utbetalas såväl nyssberörda ersättning som ett belopp af 96,758 kronor till inköp åt naturhistoriska riksmuseet från Bergianska stiftelsen af den till stiftelsen hörande del af den angifna marken, hvilken del sålunda finge stiftelsen frånhändas.

Härjämte hade Kungl. Maj:t funnit godt anbefalla akademien att till Kungl. Maj:t inkomma med fullständiga ritnings- och kostnadsförslag till nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet å det därför afsedda området; börande detta förslag alternativt upptaga jämväl lokaler för Sveriges geologiska undersökning.

För att vidtaga de erforderliga åtgärderna för förverkligandet af dessa nådiga bestämmelser tillsatte akademien genom beslut af den 11 maj 1904 en byggnadskommitté, för hvars arbeten finnes närmare regogjordt i bifogade tryckta skrift »Nya handlingar angående Kungl. Vetenskapsakademiens och Naturhistoriska Riksmuseets byggnadsfråga», till hvilken vi tillåta oss hänvisa.

Här må endast i korthet erinras därom, att Kungl. Maj:t genom nådigt bref af den 21 september 1906 funnit godt godkänna försäljningen till ingenjören A. F. Albin af de å ett af stadsingenjören H. Ygberg uppgjort styckningsförslag med litt. A, B, C och F betecknade delar af kvarteret Grönlandet södra för ett pris af 800,000 kronor.

Den del af den för naturhistoriska riksmuseet bestämda tomten, som skulle förvärfvas från Bergianska stiftelsen, har vederbörligen inköpts och ställts under vetenskapsakademiens förvaltning för riksmuseets räkning. Den del af samma tomt, som skulle förvärfvas från Djurgårds-Frescati, har genom landtmätare i laga ordning kartlagts och torde i dessa dagar likvid erläggas, hvarigenom sålunda riksmuseets tomtfråga funnit sin slutgiltiga lösning.

Hvad åter frågan om byggnadsplaner och därtill hörande ritningar angår, har denna blifvit mera invecklad och svårlöst än man från början hade anledning att förmoda, såsom af ofvan citerade »Nya handlingar» framgår.

Ett fullständigt förslag till nytt riksmuseum, utarbetadt af arkitekten A. Anderberg, framlades af förra byggnadskommittén vid vetenskaps-

akademiens sammankomst den 2 november 1905 (se Nya Handl. sid. 36 ff.). På grund af då framträdande meningsskiljaktigheter blef emellertid frågan återremitterad för förnyad behandling. Under denna, vid hvilken intendenterna för de olika afdelningarna fingo mera tillfälle att frambara och diskutera sina åsikter, utarbetades med arkitekten Anderbergs tillhjälp en serie af olika förslag, hvilka dock slutligen befunnos från en eller annan synpunkt mindre lämpliga, hvarför de icke vunno gillande.

Det är naturligtvis en mycket vanskelig sak att planlägga byggandet af ett museum af riksmuseets omfattning på sådant sätt, att alla berättigade önskemål fyllas. Å ena sidan bör det organiska sambandet mellan de olika vetenskapernas samlingar såvidt möjligt bibehållas, på det att allmänhetens kraf på öfverskådlighet må kunna tillfredsställas, men å andra sidan måste det oundgängligen beredas största möjliga tillfälle för utvidgning i framtiden af de lokaler, som äro afsedda för de vetenskapliga samlingarnas förvarande. För det förra ändamålet fordras sambyggnad, för det senare däremot uppdelning. Dessa båda intressen komma lätt i strid med hvarandra, och man kan ej vinna allt på en gång. Det torde kunna sägas, att nästan alla tänkbara sammanställningar efter kamsystem och uppdelningar efter paviljongsystem blifvit vid frågans förnyade behandling diskuterade, men det fanns till en början alltid någon stöttesten af en eller annan art. En annan svårighet har legat däruti, att man i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga föreskrift måst taga hänsyn till utrymme äfven för Sveriges geologiska undersöknings planerade nybyggnad. Ett af de bästa medlingsförslagen enligt ett modifieradt kamsystem, framställt af professorn A. E. Törnebohm, visade sig, delvis till följd af tomtens beskaffenhet, blifva så dyrt, att dess företräden framför andra förslag ej uppvägte den höga kostnaden för detsamma. Slutligen framlade arkitekten Anderberg den 4 november 1906 ett nytt förslag, som vann alla intendenternas gillande, och som togs såsom utgångspunkt för det nu föreliggande.

Enligt detta äro riksmuseets olika institutioner fördelade på tvenne byggnader, den ena, omfattande de zoologiska, paleontologiska och mineralogiska, den andra omfattande de botaniska och paleobotaniska afdelningarna. Till den förra är äfven byggnaden för Sveriges geologiska undersökning afsedd att ansluta sig, för den händelse densamma kommer att förläggas till samma tomt som riksmuseet.

Utrymmena i de båda byggnaderna äro i öfverensstämmelse med intendenternas inlämnade förslagsberäkningar (se »Nya Handlingar» sid. 49) samt enligt chefens för Sveriges geologiska undersökning uttalade önskningsar i afseende på den för denna institution afsedda byggnaden.

Såsom af planteckningen framgår, tänkes den zoologisk-mineralogisk-

geologiska byggnadskomplexen förlagd mellan landsvägen och bergkullen, medan den botanisk-paleobotaniska byggnaden placerats vid tomtens östra del och plats för det eventuellt till tomten förlagda etnografiska museet reserverats vid södra delen af densamma.

Den zoologisk-mineralogisk-geologiska byggnadskomplexen är i hufvudsak anordnad på följande sätt:

Hufvudbyggnaden är förlagd parallellt med landsvägen på ett afstånd af cirka 85 meter från denna, och från dess midt utgår en flygel bakåt (mot öster), samt vid hvardera af de norra och södra ändarna en flygel mot väster, af hvilka den södra äfven utsträcker sig mot öster för Sveriges geologiska undersöknings räkning, såvida dess byggnadsfråga skall lösas i förening med riksmuseets. Skulle så icke komma att ske, medför detta ingen förändring af den öfriga planen; afsedda flygel blir då utelämnad utan inverkan på det hela.

Såväl den norra som södra flygelbyggnaden äro genom en isolerande passage med trappuppgångar skilda från hufvudbyggnaden; och hvalmuseet, som tänkes förlagdt längst mot norr i hufvudbyggnadens fortsättning, är äfven skildt från öfriga afdelningar genom en passage. Konservatorsrummen ligga i ett särskildt hus bakom hvalmuseet och med kommunikation till hufvudsamlingarna.

Hufvudbyggnaden, den norra flygeln samt den östra midtflygeln äro afsedda för de zoologiska och paleontologiska afdelningarna, den södra flygeln för den mineralogiska afdelningen och eventuellt Sveriges geologiska undersökning. De zoologiska och paleontologiska afdelningarna äro i hufvudsak ordnade på följande sätt. Soubasementvåningen af såväl hufvudbyggnaden som norra och östra flyglarna upptagas af vertebratafdelningens hufvudsamlingar samt intendents arbetsrum, hvilka senare äro förlagda i den norra flygelns västra ände. Bottenvåningen af samma byggnader är helt och hållet upptagen af vertebratafdelningens utställning, med undantag blott för den östra flygelns ände, som är afsedd för de paleontologiska förråden.

Våningen en trappa upp hyser i hufvudbyggnadens norra del den entomologiska och evertebratafdelningens utställningar, i den södra den paleontologiska afdelningens. Evertebratafdelningens hufvudsamlingar och arbetsrum befinna sig i norra flygeln, de paleontologiska i den östra. Våningen två trappor upp hyser i hufvudbyggnadens mellersta parti den entomologiska afdelningens samlingar och arbetsrum; enemindre del af den norra flygeln skulle upptagas af dubletterum och amanurnsrum för evertebratafdelningen samt en mindre del af den östra af preparatrum o. s. v. för den paleontologiska afdelningen.

Den mineralogiska afdelningen skulle såsom förut anförts inrymmas i den södra flygelns västra hälft, Sveriges geologiska undersökning i dess östra, och såväl den enas som den andras laboratorier skulle placeras i källarvåningen.

De botaniska och paleobotaniska afdelningarna äro, såsom nämnt, förlagda till en särskild byggnad, hvars bottenvåning upptages af utställningslokaler och den paleobotaniska hufvudsamlingen, medan arbets- och herbarierum upptaga våningarna en och två trappor upp.

I öfrigt tillåta vi oss hänvisa till de bifogade plan- och profilritningarna.

Genom ifrågavarande förslag har arkitekten lyckats åstadkomma en sådan anordning, att risken för eldfara i hög grad reducerats. De botaniska och paleobotaniska afdelningarna äro, såsom belägna i en särskild byggnad, isolerade från de öfriga, men äfven dessa blifva genom föreliggande förslag väl skyddade. Först och främst må påpekas, att den mineralogisk-geologiska flygelbyggnaden med sina kemiska laboratorier genom ett smalare isolerande parti är skild från hufvudbyggnaden. Men därjämte är en effektiv isolering åstadkommen mellan hufvudbyggnaden och den norra flygeln, som skulle hysa evertebratafdelningens och vertebratafdelningens spritsamlingar, hvarjämte konservatorslokalerna förlagts utanför byggnaden. Bjälklagen i alla våningar äro dessutom eldfasta. Att den större trygghet mot eldfara, som sålunda vunnits, måste anses såsom välgående synnerligen tungt i vågskålen till det nya förslagets förmån torde knappast särskildt behöfva påpekas. En stor del af museets samlingar äro ju af den beskaffenhet, att de omöjligt kunna ersättas, om de förstöras.

Utvidgningsmöjligheterna för museets olika afdelningar äro äfven väl tillgodosedda. Vertebratafdelningen kan utvidgas österut genom en flygel från hufvudbyggnadens norra ände; evertebratafdelningen genom tillbyggnad öfver hvalmuseet norrut eller genom tillbyggnad i samma riktning från den nordvästra flygelns ände. Den paleontologiska afdelningen kan utvidgas genom tillbyggnad till mellersta flygeln och den entomologiska kan utvidgas åt alla tre sidorna. De mineralogiska, botaniska och paleobotaniska afdelningarna kunna utan vidare utvidgas, likaså Sveriges geologiska undersökning.

Af öfriga fördelar, som af arkitekten framhållas, må anföras:

att afståndet mellan flyglarna blir större och sålunda belysningsförhållandena bättre än på föregående förslag;

att hvarje museiafdelning kan erhålla sin egen ingång;

att hufvudbyggnaden kommer att ligga på 85 meters afstånd från landsvägen, hvarigenom en större öppen plats erhålles framför densamma och det hela därigenom ter sig mera imponerande;

att, såsom förut anförts, byggnaden för Sveriges geologiska undersökning kan uteslutas eller tilläggas utan olägenhet för riksmuseets byggnadsföretag;

att byggnaderna så placerats, att de så mycket som möjligt lämpa sig efter terrängförhållandena och berggrunden, hvarför detta förslag ställer sig billigare än flertalet öfriga, på samma gång som det i andra afseenden har väsentliga fördelar framför dessa. På grund häraf blef det såväl af riksmuseets samtliga intendentur som af chefen för Sveriges geologiska undersökning på det lifligaste förordadt och antogs definitivt af akademien vid sammankomsten den 24 november 1906.

Sedan akademien därefter erhållit nådigt tillstånd att för utförande af detaljritningar samt försöksmodeller i gips öfver byggnaderna äfvensom för utarbetande af kostnadsförslag för desamma jämte gäldande af ett af akademien för utförandet af förberedande undersökningar förskotteradt belopp tillsammans använda intill 20,000 kronor af hyresmedlen för kvarteret Grönlandet södra, uppdrog akademien åt arkitekten A. Anderberg utförandet af dessa ritningar och kostnadsberäkningar, hvilka nu föreligga färdiga.

Innan redogörelse lämnas för dessa, torde böra därom erinras, att uppförandet af det till det nya museet hörande hvalmuseet redan tagit sin början. Enär nämligen en del af det gamla hvalmuseet inskjuter på det redan försålda tomtområdet af kvarteret Grönlandet södra, och då en rifning af denna del samt påföljande reparation af återstoden endast skulle medföra onödiga kostnader, anhöll akademien i januari 1907 på intendentens för vertebratafdelningen professor E. Lönnbergs därom gjorda framställning, att Kungl. Maj:t i nåder täcktes tillställa, att uppförandet af det nya hvalmuseet i enlighet med arkitekten Anderbergs förslag finge snarast möjligt taga sin början. Sedan en med anledning häraf till Riksdagen aflåten nådig proposition blifvit af denna bifallen, erhöi akademien det begärda tillståndet, hvarjämte för den anförda byggnaden af riksmuseets byggnadsfond anvisades 84,000 kronor. Efter infordrande af entreprenad-anbud upprättades den 10 april 1907 kontrakt med byggmästaren Olof Holst om hvalmuseets uppförande, hvilket nu som bäst pågår, och väntas detsamma afslutadt före midvintern.

Såsom af arkitekten Anderbergs kostnadsberäkning framgår, skulle kostnaderna för det hela, inberäknadt byggnaden för Sveriges geologiska undersökning, belöpa sig till 3,051,700 kronor (här ej inräknade för hvalmuseets uppförande redan beviljade medel), hvaraf på riksmuseet ensamt skulle komma 2,502,200 kronor. Dock skulle sistnämnda summa ökas med 147,500 kronor, såvida den geologiska undersökningens byggnad icke skulle

förläggas hit; detta därför att riksmuseet i dylikt fall ensamt måste bära en del kostnader, som eljest skulle vara gemensamma, såsom vestibuler och trapphus, planering, vatten-, aflopps- värme-, gas- och elektricitetsledningar, ångpannehus m. m.

Emellertid framgår häraf, att ett uppförande af båda institutionernas byggnader i samband med hvarandra skulle för statsverket medföra en afsevärd besparing.

I öfrigt hänvisas till bifogade, af arkitekten Anderberg upprättade kostnadsförslag, som närmare visar kostnadernas fördelning för olika ändamål.

Beträffande de tillgångar, som riksmuseet utan särskildt statsanslag har att påräkna för nybyggnaderna, så utgöras dessa dels af riksmuseets byggnadsfond, dels af den inkomst, som kan erhållas genom försäljning af återstående del af kvarteret Grönlandet södra äfvensom af den staten tillhöriga andelen af kvarteret Grönlandet norra.

Byggnadsfonden beräknas vid 1907 års slut enligt af akademiens kamrerare lämnad uppgift utgöra 913,906 kronor 81 öre, däri ej ingående för hvalmuseets byggande redan beviljade 84,000 kronor. Dessutom böra till ofvannämnda summa, som uttrycker byggnadsfondens ställning den 31 december 1907, läggas de tillgodohafvanden, som nämnda fond äger att utbekomma från geologiska undersökningen för de förskott, som för denna institution gjorts dels för inköp af tomt, dels för utförande af ritningar och kostnadsberäkningar i öfverensstämmelse med nedan lämnad redogörelse, tillsammans 31,110 kronor.

Om man antager, att den återstående delen af kvarteret Grönlandet södra skall betalas i proportion till hvad som erhållits för den redan försålda delen af tomten, så skulle densamma inbringa i rundt tal 400,000 kronor. Svårare är att lämna någon tillförlitlig uppgift på försäljningsvärdet af statens tomter n:is 1—4 af kvarteret Grönlandet södra. Dessa, hvilkas areal (enligt Stockholms adresskalender) uppgår till 2,586 kvadratmeter, ha värderats till omkring 590,000 kronor. Det är dock tydligt, att dessa tal måste anses såsom approximativa, i all synnerhet som den å dessa tomter belägna delen af riksmuseum svårigen kan försälas, förrän inflyttningen i den nya museibygnaden kan taga sin början.

Alltså kunna med inräkning af försäljningssummorna för återstående tomter af kvarteret Grönlandet södra och kvarteret Grönlandet norra tillgångarna beräknas till omkring 1,903,906 kronor 81 öre samt med fordran hos geologiska undersökningen 1,935,016 kronor 81 öre.

Det statsanslag, som utöfver ofvan afsedda belopp för uppförande af riksmuseets nybyggnader skulle vara erforderligt, kan följaktligen beräknas till 567,184 kronor, eller till 714,684 kronor, för den händelse att geo-

logiska undersökningens byggnad ej kommer att uppföras i samband med riksmuseets.

Med afseende på fördelningen af arbetet och kostnaderna för riksmuseets nybyggnad under den tid, som anses härför erforderlig, be vi att få hänvisa till närslutna af arkitekten Anderberg uppgjorda förslag härför, vid hvars utarbetande arkitekten utgått från den förutsättningen att en tid af fem år skulle vara mest lämplig för byggnadsarbetenas fullbordande.

I ofvanstående byggnadskostnader är hittills ej inräknad en stor och viktig post nämligen den för det nya riksmuseets inredning med skåp, montrar och andra nödvändiga inventarier. Dessa måste nämligen så godt som helt och hållet, åtminstone i expeditionslokalerna, nyanskaffas, beroende därpå, att de, som nu finnas, dels äro så otidsenliga och bristfälliga, att de ej kunna användas i ett nytt museum, dels äro så anordnade, att de ej kunna flyttas, i det att nämligen t. ex. största delen af skåpen i de nuvarande expeditionslokalerna äro fast sammanbyggda med golf och väggar. För att söka beräkna kostnaderna för det nya museets inredning med inventarier ha intendenterna haft långa öfverläggningar. Det har därvid visat sig, att man måste fastslå vissa principer och lämpa sig efter de olika afdelningarnas behof. De mineralogiska, paleobotaniska, botaniska och entomologiska afdelningarna ha af sina respektive intendent förklarats bäst tillgodosedda med skåp och montrar af trä och glas, detta på grund af de inom dessa afdelningar utställda föremålens beskaffenhet. För de zoologiska och paleontologiska afdelningarnas skådesamlingar har det däremot befunnits lämpligast att i största utsträckning använda skåp och montrar af järn och glas af den beskaffenhet, som numera allmänt brukas i dylika museer i utlandet. Det är också tydligt, att särskildt de zoologiska afdelningarnas utställningsföremål, som äro ömtåligare än de andra afdelningarnas behöfva ett effektivare skydd mot damm, mal och annan åverkan, på samma gång som deras beskaffenhet i många fall kräfver större exponeringsyta. Framför allt gäller detta om vertebratafdelningen. Skola till allmänhetens beskådande utställas djur, eller biologiska grupper af dylika, så verkar det naturligtvis i hög grad störande, om glaset, genom hvilket föremålen skola ses, ej är fullt klart, eller om rutorna äro så små, att synfältet öfverkorsas af ett antal spröjsar, hvilka, i synnerhet om de äro af trä, måste vara tämligen breda. Men om man önskar stora och fullt klara rutor finnes intet annat att tillgå än spegelglas. Närmaste kvalitet af glas är så kalladt dubbeltjockt, hvilket dock ej kan mäta sig med spegelglas i klarhet samt ej kan göras i så stora skifvor. Beklagligt nog tillverkas dock ej spegelglas inom landet; det är dessutom dyrt och vidare är dess pris ganska växlande, så att det t. ex. på de två sista åren stigit

mellan 20 och 30 procent för olika storlekar eller från 19 till 23 och 25 kronor per kvadratmeter.

Skåp och öfrig inredning i lokalerna för hufvudsamlingarna äro beräknade att göras så billigt som möjligt, utan att ändamålsenligheten därigenom äfventyras.

Till dessa förutskickade anmärkningar torde det vara lämpligt att ytterligare anföra, att då skåp och montrar af tidsenlig och fullgod beskaffenhet samt passande för ett naturhistoriskt museums expeditiionslokaler hittills ej tillverkats inom landet, ha intendenterna haft svårt att få ledning för sina kostnadsberäkningar annat än från utländska firmor. Särskildt har den namnkunniga firman Künscherf & Söhne i Dresden, som försett ett stort antal nyare museer såväl inom som utom Europa med skåp och montrar af järn och spegelglas, lämnat flera af intendenterna kostnadsuppgifter.

De beräkningar, som sålunda af de olika intendenterna aflämnats, gestalta sig på följande sätt:

<i>Afdelning</i>	<i>Summa</i>	
Mineralogiska	80,000	
Paleobotaniska	45,000	
Botaniska	29,700	36,000.
Peleontologiska	94,760	
Evertebrat	51,480	
Entomologiska	27,650	30,000.
Vertebrat	196,500	
Summa summarum	525,090	533,740.

Hvartill bör läggas för möbler och inventarier i intendenternas arbetsrum, laboratorier etc. en summa af 2,000 kronor för hvarje afdelning, eller inalles 14,000 kronor.

Härvid framträder kanske mest, att vertebratafdelningens kostnads-summa är så mycket större än de andra afdelningarnas. Vid närmare skärskådande af förhållandena skall man dock genast finna, att detta är en själfklar sak, dels emedan vertebratafdelningens utställningslokaler, såsom framgår af den redogörelse för utrymmesbehofven, som finnes intagen i Nya handlingar sid. 49, äro större än alla de andra afdelningarnas sammantagna, dels ock emedan de föremål, som i denna afdelning exponeras, till följd af sin beskaffenhet fordra större skådeytor i skåpen och en del andra kostsammare anordningar.

Då emellertid, såsom ofvan framhållits, kostnaderna för de för vissa

afdelningar önskvärda skåpen af järn och glas ställa sig mycket högt enligt de utländska skåpfirmornas pris, hvartill dessutom komma frakt och tullumgälder, och då det dessutom har syntts högeligen önskvärdt, att, så vidt möjligt, alla inventarier till det nya museet skulle tillverkas inom landet, har man gått i författning om att söka ytterligare utreda denna sak. Experiment pågå sålunda nu med tillverkning af profskåp. Om dessa försök utfalla efter önskan, finnes det anledning att förmoda, att inventariekostnaderna skola kunna sänkas i ganska afsevärd mån för några afdelningar, särdeles för den paleontologiska samt, till följd af dess i och för sig höga proportion till totalsumman, äfven för vertebrataafdelningen. Då härtill kommer, att under den tid, som kräfvades för byggnadens uppförande, nya uppfinningar och rön kunna göras, som eventuellt kunna möjliggöra framställandet af praktiska och goda museiskåp på något billigare sätt, så torde det vara lämpligt att uppfatta ofvan anförda belopp såsom preliminärt och approximativt, samt att intendenterna först sedermera inkomma med en definitiv beräkning af kostnaderna för inredningen. Ett dylikt uppskof kan gifvetvis icke vara annat än förmånligt och behöfver i intet hänseende inverka fördröjande på fastställande af ritningarna eller museibyggnadernas uppförande.

Under de förberedande arbeten, som pågått för lösandet af riksmuseets och Sveriges geologiska undersöknings byggnadsfråga, ha såsom ofvan förmäls en del omkostnader af den förra institutionens medel förskotterats för den senare. Dessa äro framför allt utgifter för tomtens inköpande och för ritningars och kostnadsförslags upprättande. Den del af kostnaden för den gemensamma tomten, som bör debiteras geologiska undersökningen, anser byggnadskommittén böra stå i proportion till de båda institutionsbyggnadernas beräknade kostnader. Då geologiska undersökningens byggnad beräknats kosta 16 procent af riksmuseets, bör alltså dess andel i tomten betalas med kronor 26,870.

Geologiska undersökningens andel i kostnaderna för ritningar och kostnadsförslags upprättande bör enligt arkitekten Anderbergs beräkning uppgå till kronor 4,240.

Alltså har riksmuseets byggnadsfond ett tillgodohafvande hos Sveriges geologiska undersökning af kronor 31,110.

Mot den af arkitekten föreslagna fasadanordningen och byggnadernas yttre utseende, sådant som det å de framlagda ritningarna nu ter sig, har byggnadskommittén intet att anmärka. Det bör härvid betonas, att arkitekten i öfverensstämmelse med det uppdrag, som han erhållit, förfarit med största sparsamhet och ej offrat någon kostnad på byggnadernas utsmyckande i rent arkitektoniskt afseende vare sig ut- eller invändigt,

utan försökt att göra byggnaden så ändamålsenlig och solid som möjligt för billigaste pris. Hvarje detalj af byggnaden har sålunda sitt ändamål. De upphöjda ändpartierna af hufvudbyggnaden äro afsedda att innehålla nödiga vattenreservoarer och den tornlika upphöjningen midt på tjänar till att lämna ljus till hall och trappgångar. Fönsternas storlek och form äro i öfverensstämmelse med intendenternas uttalade önskningsar för att göra belysningen af museihallarna så gynnsam som möjligt. Om det hela kan sägas, att det är en produkt af sammanjämkningar i enlighet med många olika fordringar och behof, och med anledning häraf är det uppenbart, att en rubbning här eller där lätt skulle kunna medföra hela byggnadsplanens väsentliga försämring eller rent af förfelände. Med anledning häraf får byggnadskommittén uttala den lifliga förhoppningen, att, om vid förslagens granskning anmärkningar däremot skulle förekomma, sådana ej skola påyrkas af den art, att några väsentliga förändringar i lokalernas anordning eller belysningsförhållanden däraf orsakas.

På grund af hvad sålunda anförts får byggnadskommittén härmed vördsamt anhålla, att akademien behagade besluta,

att för sin del godkänna föreliggande byggnadsförslagsritningar och kostnadsberäkningar samt att ingå till Kungl. Maj:t med en underdånig anmälan om, att akademien fullgjort Kungl. Maj:ts nådiga befallning att låta utarbета fullständiga ritnings- och kostnadsförslag till nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet å det därtill afsedda området jämte lokaler för Sveriges geologiska undersökning,

att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t behagade gilla och godkänna omförmälda ritnings- och kostnadsförslag samt till Riksdagen aflåta nådig proposition om beviljandet af nödigt anslag för uppförandet af ny byggnad för riksmuseum i öfverensstämmelse med sagda ritningar och kostnadsförslag, eller 2,502,200 kronor, af hvilka en del dock endast är att betrakta såsom förskott, till dess att staten tillhöriga, nu af riksmuseum upptagna tomter kunna försäljas i enlighet med hvad som ofvan anförts,

att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte godkänna närslutna förslag till arbetets fördelning på fem år samt att arbetet måtte få taga sin början omedelbart efter det att Riksdagen bifallit omförmälda nådiga proposition,

att hos Kungl. Maj:t anhålla att framdeles få inkomma med underdånig framställning om beviljande af erforderliga medel för riksmuseets inredning och förseende med nödiga inventarier.»

I anslutning till byggnadskommitténs förslag har vetenskapsakademien.

som instämt i arkitekten Anderbergs förslag till arbetets utförande under fem år, enligt hvilket för naturhistoriska riksmuseets räkning skulle upptagas

under första året.....	kronor	315,200: —
» andra »	»	759,700: —
» tredje »	»	608,200: —
» fjärde »	»	588,900: —
» femte »	»	230,200: —,

anhållit, det Kungl. Maj:t, med godkännande af ifrågavarande utaf akademien öfverlämnade ritnings- och kostnadsförslag, täcktes till nästinstundande Riksdag göra framställning om, att för uppförande af nya byggnader för det naturhistoriska riksmuseet i öfverensstämmelse med sagda ritningar och kostnadsförslag måtte beviljas ett anslag af 2,502,200 kronor; att härtill måtte få i första rummet användas riksmuseets byggnadsfond 913,906 kronor, att å värdet af statens egendom i kvarteren Grönlandet södra och norra måtte lämnas ett förskott å 990,000 kronor; att för täckande af återstoden måtte beviljas ett anslag af 567,184 kronor, samt att af förstnämnda anslag måtte få utgå för tiden

$\frac{1}{7}$ 1908— $\frac{30}{6}$ 1909	kronor	315,200: —
$\frac{1}{7}$ 1909— $\frac{30}{6}$ 1910	»	759,700: —
$\frac{1}{7}$ 1910— $\frac{30}{6}$ 1911	»	608,200: —
$\frac{1}{7}$ 1911— $\frac{30}{6}$ 1912	»	588,900: —
$\frac{1}{7}$ 1912— $\frac{30}{6}$ 1913	»	230,200: —

Summa kronor 2,502,200: —

Akademien har därjämte anhållit att framdeles få inkomma med underdånig framställning om beviljande af erforderliga medel för anskaffande af inredning och inventarier i de nya lokalerna.

Den af chefen för Sveriges geologiska undersökning i ämnet gjorda framställning innefattas i en underdånig skrifvelse den 7 november 1907, hvilken från jordbruksdepartementet öfverlämnats till ecklesiastikdepartementet, och har följande lydelse:

»Af kungl. vetenskapsakademien har den 11 september detta år till Eders Kungl. Maj:t inlämnats af detaljerade ritningar och kostnadsberäkningar åtföljdt förslag till nybyggnader för naturhistoriska riksmuseum och för Sveriges geologiska undersökning. I anslutning till denna skrifvelse får jag härmed underdånigst afgifva en kortfattad redogörelse för de omständigheter, hvilka göra det till en trängande nödvändighet, att snarast möjligt nya lokaler beredas åt Sveriges geologiska undersökning.

Efter att under de första åren af sin tillvaro hafva varit inrymd i en

tillfälligt förhyrd lägenhet inflyttade Sveriges geologiska undersökning 1867 i lokaler som särskildt med hänsyn till dess behof blifvit inrättade i det gemensamt med tekniska skolan disponerade huset n:o 44 vid Mästersamuelsgatan. Här var institutionen efter dåtida förhållanden på ett särdeles lämpligt sätt tillgodosedd i lokalafscende. Men efter ett par årtiondens förlopp började knapphet i utrymmet att göra sig kännbar beträffande såväl arbetsrummen som museet, och i följd af de geologiska arbetenas alltjämt fortgående utvidgning och de betydande tillökningar, som samlingarna årligen erhöilo, blefvo dessa olägenheter synnerligen tryckande, så att man med fog kan säga, att institutionen under 1890-talet led af en nästan olidlig brist på arbets- och förrådslokaler.

Under denna tid gjordes också förnyade underdåniga framställningar i syfte att vinna ökad utrymme, och ett sådant erhöils också 1899, då några rum, som af Nya elementarskolan disponerats i ett staten tillhörigt, intill Sveriges geologiska undersöknings lokaler gränsande hus (Sergelgatan 1 B), blefvo till denna institution upplåtna. Detta ökade utrymme beredde en synnerligen betydande lättnad i arbetet, och ända intill den senaste tiden hafva lokalförhållandena befunnits i de flesta afscenden ganska tillfredsställande.

Emellertid måste det i detta sammanhang betonas, att de af Sveriges geologiska undersökning disponerade lägenheterna i trots af den 1899 skeddä tillökningen, under de två senaste årtiondena lidit af en alltjämt stegrad brist på utrymme för magasinering af det under de geologiska fältarbetenas fortgång växande materialet af bergartsstuffer. Det är högeligen önskvärdt, att detta material kan förvaras så, att detsamma finnes lätt tillgängligt för revisionsarbeten, för vetenskapliga specialundersökningar och ej minst såsom ledning vid besvarandet af ofta ingående förfrågningar rörande bergarters tekniska användbarhet m. m. I de nuvarande lokalerna är det emellertid ej möjligt att bereda detta med mycken kostnad sanmanbringade stufmaterial sådan plats, att det kan i full utsträckning tillgodogöras. En mycket betydande del af detsamma ligger nu inpackad i trälarar, hvilka mäst sammantrafvas i en trång källare. Ehuru man naturligtvis endast i trängande fall besluter sig för att åter uppacka delar af dessa svårtillgängliga samlingar, blir dock anlitaudet af denna nödfallsutväg i så många fall oundvikligt, att en mycket betydande del af amanuensens tjänstetid upptages af sådant ompackningsarbete, hvilket i en lämplig lokal ej skulle behöfva ifrågakomma. Följden af denna brist på utrymme blir sålunda, dels att en mycket viktig del af samlingarna ej kan i full utsträckning utnyttjas, dels att dess handhavande blir i hög grad fördyradt. Denna olägenhet har nu stegrats ända därhän, att det inom kort torde blifva ound-

vikligt att förhyra särskildt magasinutrymme i närheten af Sveriges geologiska undersöknings nuvarande lokal, en anordning, som naturligtvis endast på ett mycket bristfälligt sätt skulle afhjälpa de framhållna olägenheterna, och som för öfrigt skulle göra en ökning af årsanslaget till Sveriges geologiska undersökning nödvändig.

Visserligen är bristen på magasinutrymme i förevarande hänseende för närvarande den mest kännbara olägenheten, men äfven museilokalen, d. v. s. den som inrymmer de för allmänheten direkt tillgängliga samlingarna, är otillräcklig, i det att den ej medgifver någon som helst tillökning af visningsamlingen, ehuru vissa partier, särskildt de som äro afsedda att belysa stenindustrien och malmgeologien, äro i stort behof af en utvidgning. Därtill kommer, att belysningsförhållandena i museets stora sal försämrats genom nybyggnader vid den mitt emot liggande sidan af Sergelgatan.

En omständighet, som gör det synnerligen maktpåliggande, att Sveriges geologiska undersöknings lokalfråga inom kort vinner en tillfredsställande lösning, är den nu pågående partiella omläggningen och utvidgningen af institutionens verksamhet till fullständigare tillvaratagande af den praktiska geologiens intressen. Enligt den nya organisationsplan, hvilken redan under hand håller på att genomföras, skall bland undersökningens fasta personal finnas representanter för malmgeologi, stenindustri samt agrikulturgeologi (inklusive ler- och torfindustri). Det är själfklart, att dessa tekniker skola behöfva rätt stora arbetslokaler, i vissa fall särskilda laboratorierum. För sådana anordningar erbjuda emellertid de nuvarande lokalerna ej någon utvecklingsmöjlighet.

En utväg till lösningen af undersökningens lokalfråga, hvilken vid ett första påseende förefaller ligga närmast till hands, vore att genom förvärfvande af dispositionsrätten till någon med nuvarande lokaler förbunden lägenhet vinna det behöfliga utrymmet. En utvidgning inom samma hus på bekostnad af undersökningens granne, tekniska skolan, är ej tänkbar, enär, som nedan skall närmare angifvas, skolan själf lider af en ytterlig trångboddhet. Återstår då tanken på en utvidgning i den andra möjliga riktningen, nämligen inom huset n:o 1 vid Sergelgatan, hvilket endast till en mindre del disponeras af Sveriges geologiska undersökning, medan det för öfrigt är upplåtet åt generalstabens litografiska anstalt och statybildhuggaren. I den händelse den litografiska anstalten förlades till annan plats, och de sålunda frigjorda lägenheterna ställdes till Sveriges geologiska undersöknings förfogande, vunnas en ökning i utrymme, som tvifvelsutan blefve till fyllest för rätt lång tid framåt, om än de ifrågavarande lokalerna ej äro för ändamålet synnerligen lämpliga och skulle kräfva en genomgående reparation för att kunna tagas i bruk af undersökningen. Emellertid har

jag af föreståndaren för generalstabens litografiska anstalt inhämtat, att en uppsägning af nämnda anstalt till afflyttning enligt gällande kontrakt komme att för staten medföra en omfattande inventarieinlösen, på grund af hvilken omständighet jag vågar förmoda, att Eders Kungl. Maj:t ej skulle finna lämpligt anbefalla denna åtgärds vidtagande.

Det gifves för öfrigt ett annat synnerligen tungt vägande skäl, som talar för, att lösningen sökes i undersökningens flyttande till en helt ny lokal. Denna omständighet är tekniska skolans nuvarande ytterliga trångboddhet och behof af de lokaler, som i ty fall skulle blifva för densamma disponibla. Redan den 7 april 1902 betonade skolans styrelse i en underdånig skrivelse behovet af ökad utrymme och anhöll, att åtgärder måtte vidtagas för att till skolan öfverlåta de lokaler i huset n:o 44 vid Mästersamuelsgatan, hvilka disponeras af Sveriges geologiska undersökning. Helt nyligen, nämligen den 23 maj 1907, ingafs af skolans styrelse en ny underdånig framställning med detaljerad redogörelse för den nästan olidliga trängsel, under hvilken skolarbetet nu fortgår, och hvilken hotar att rent af tvinga till inskränkningar i skolans verksamhet. Styrelsen erinrar ånyo, att en öfverlåtelse till skolan af Sveriges geologiska undersöknings nuvarande lokaler skulle medföra ett ganska tillfredsställande afhjälpande af de öfverklagade utrymmessvårigheterna.

Det förefaller mig som om Sveriges geologiska undersöknings och tekniska skolans intressen i detta fall böra ses i ett sammanhang sålunda, att det vid behandlingen af den förra insitutionens lokalfråga bör behjärtas, att dess öfverflyttande till en ny lokal omedelbart skulle gifva nödvändigt utrymme åt en bildningsanstalt af synnerligen stor betydelse.

Det synes mig sålunda fullt klart, att hvarje försök att bereda undersökningen ökad utrymme i samband med de åt densamma nu upplåtna lägenheterna måste blifva otillfredsställande, och att en verkligt framsynt lösning kan vinnas endast genom anskaffande af nya lokaler. Den närmast till hands liggande åtgärden vore därvidlag att utröna, huruvida i någon inom hufvudstaden belägen, staten tillhörig byggnad nödigt utrymme kunde åt undersökningen beredas. Redan den 14 november 1905 har också min företrädare i skrivelse till öfverintendentsämbetet begärt upplysning härutinnan, en förfrågan, på hvilken han den 21 i samma månad mottog ett nekande svar. För att lära känna det nuvarande sakläget har jag helt nyligen muntligen åtsport öfverintendenten därom och af honom erfarit, att det nu lika litet som 1905 är möjligt att öfverflytta Sveriges geologiska undersökning till någon inom hufvudstaden eller dess närhet belägen, staten tillhörig byggnad.

Sveriges geologiska undersöknings utrymmesfråga måste sålunda lösas

genom en nybyggnad. Att de nya lokalerna lämpligen borde förbindas med de för naturhistoriska riksmuseum planerade nybyggnaderna, har förut af dåvarande chefen för undersökningen föreslagits i en underdånig skrifvelse af den 5 maj 1902 samt afven af Eders Kungl. Maj:t 1904 beaktats, i det att vetenskapsakademien anbefallts att vid uppgörande af ritningar och kostnadsförslag till nya byggnader för naturhistoriska riksmuseum i dessa förslag alternativt upptaga jämväl lokaler för Sveriges geologiska undersökning (skrifvelse af den 10 juni 1904 till kungl. vetenskapsakademien från statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet). Den af Eders Kungl. Maj:t sålunda gifna anvisningen har ledt till det förslag, som af kungl. vetenskapsakademien nyligen ingifvits till Eders Kungl. Maj:t, och i hvilket lokaler alternativt beräknats afven för Sveriges geologiska undersökning. Då jag vid utarbetande af nämnda förslag haft tillfälle att tillvarataga Sveriges geologiska undersöknings intressen, kan jag, under uttalande af min anslutning till detsamma, inskränka mig till att angifva ett par omständigheter, hvilka synas mig särskildt betydelsefulla.

Det har ofta vid nybyggnader för vetenskapliga institutioner visat sig, att det såsom tillräckligt eller till och med rikligt beräknade utrymmet efter rätt kort tids förlopp på grund af institutionens fortgående utveckling befunnits otillräckligt. Riksmuseets äldre byggnadshistoria erbjuder exempel på ett sådant hastigt öfverflyllande af relativt unga lokaler, och Sveriges geologiska undersökning, som 1867 inflyttade i en synnerligen tidsenlig lokal, arbetade, såsom här ofvan framhållits, onedelbart före utvidgningen 1899 under en nästan olidlig trängsel. Man skulle möjligen kunna misstänka, att afven med genomförandet af det nu föreliggande nybyggnadsförslaget inom en nära framtid åter klagomål öfver bristande utrymme skulle komma att framställas. Emellertid vågar jag förmoda, att i detta fall särdeles goda garantier mot en sådan eventualitet förefinnas. Sammanlagda golfarealen inom den nuvarande lokalen är 1,890 kvadratmeter; 1904 beräknades af min företrädare, att i den tillämnade borde åt undersökningen beredas ett utrymme af 3,067 kvadratmeter. Då nu inom undersökningen pågår en utvidgning af verksamheten särskildt i praktisk riktning, hvilken först med mitt tillträde till chefsämbetet blifvit planlagd och igångsatt, har jag funnit det föreslagna utrymmet ej innebära tillräckliga utvecklingsmöjligheter, hvarför jag inom byggnadskommittén utverkat en ökning af det för Sveriges geologiska undersökning afsedda utrymmet (särskildt med hänsyn till magasin och tekniska laboratorier), så att lokalen nu i förslaget äger en golfyta af 4,613 kvadratmeter. Detta utrymme anser jag med visshet vara till fyllest för en mycket lång tid framåt, desto mera som en reduktion af det nuvarande, mycket skrymmande stuffmaterialet

bör kunna ske, i den mån som utarbetandet af berggrundskartan i skalan 1 : 200 000 skrider framåt.

En annan omständighet, som jag anser mig böra i detta sammanhang betona, är, att det nu framlagda förslaget ter sig ekonomiskt relativt fördelaktigt. Visserligen belöper sig den beräknande byggnadskostnaden för undersökningens nya lokal till den mycket betydande summan af 549,500 kronor, men af vetenskapsakademiens skrifvelse framgår också, att naturhistoriska riksmuseets anläggningskostnad skulle stegras med 147,500 kronor, i den händelse Sveriges geologiska undersöknings därmed intimt förbundna nybyggnad ej samtidigt komme till stånd. Gifvetvis blefve det ej oväsentligt dyrare att några år senare tillfoga den för Sveriges geologiska undersökning afsedda delen af byggnadskomplexet; skulle däremot en själfständig byggnad för undersökningen uppföras på annan tomt, kan det säkerligen ej undvikas, att den totala kostnadsökningen komme att spring upp till några hundratusental kronor utöfver det nu föreliggande förslaget. Då sålunda detta förslag ej endast fyller ganska vidtgående anspråk beträffande framtida behof, utan samtidigt säkerligen är den billigaste lösning af vår lokalfråga, som kan åvägbringas, vågar jag i underdånighet uttala den förhoppningen, att Eders Kungl. Maj:t, med behjärtande af våra nuvarande utrymmessvårigheter och af det tryck, som på vår institution utöfvas från tekniska skolans sida, måtte vidtaga åtgärder för åvägbringandet af en nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning samtidigt med nybyggnaderna för naturhistoriska riksmuseum.

I vetenskapsakademiens underdåniga skrifvelse finnes en af riksmusets intendent utförd preliminär beräkning af de ungefärliga kostnaderna för de nya museilokalernas förseende med inredning och inventarier. Denna utredning afser ej ett omedelbart anslagsyrkande, utan skall tjäna endast till att gifva en ungefärlig föreställning om de summor, som i framtiden komma att för det uppgifna ändamålet äskas.

Att för närvarande utföra någon ens förberedande beräkning af kostnaden för Sveriges geologiska undersöknings nya lokaler är synnerligen vanskligt redan af den grund, att undersökningens partiella omorganisation för närvarande är under behandling inom lönerogleringskommittén, och det af Riksdagens slutliga pröfning af detta ärende blir i någon mån beroende, huru man skall förfara med anordnande af tekniska laboratorier m. m. Fastställandet af en ny institutionsbyggnads inredning är för öfrigt en både mångskiftande och ytterst maktpåliggande uppgift, på hvars mer eller mindre tillfredsställande lösning institutionens framtida arbetstrefnad blir i hög grad beroende. Under den korta tiden af ett år, som jag beklädt chefsbefattningen vid Sveriges geologiska undersökning, har min tid

varit till fullo upptagen dels med sträfvet att vinna förtrogenhet med dett löpande arbetet, dels med de omfattande organisationsfrågor, som nu äro under behandling. Jag har sålunda ännu ej haft tid att gripa mig an med det vidlyftiga arbetet att uppgöra förslag till inredning och inventarier för de tillämnade nya lokalerna, och särskildt har jag ännu ej fått tillfälle att i önskelig omfattning göra jämförande studier vid motsvarande utländska institutioner. På grund häraf får jag i underdånighet anhålla att ej nu behöfva afgifva en preliminär beräkning af inredningskostnaderna. I god tid under byggnadsarbetets fortgång skall jag däremot åvägabringa en definitiv sådan utredning, vid hvilken det skall blifva min sträfvan att taga hänsyn ej endast till institutionens framtida behof utan äfven till all möjlig sparsamhet.

Under hänvisning till ofvanstående framställning får jag i underdånighet anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig proposition om beviljande af följande anslag:

dels ett belopp af 26,870 kronor, utgörande Sveriges geologiska undersöknings andel af köpesumman för den till gemensamt bebyggande af naturhistoriska riksmuseum och Sveriges geologiska undersökning inköpta tomten vid Djurgårds-Frescati (denna summa har blifvit af riksmuseets byggnadsfond förskotterad och torde böra under år 1909 återbäras);

dels ett belopp af 4,240 kronor, utgörande Sveriges geologiska undersöknings andel i kostnaderna för utarbetandet af ritningar, modell och kostnadsförslag (denna summa är likaledes af nämnda fond förskotterad och torde böra under år 1909 återbäras);

dels ett belopp af 549,500 kronor, utgörande kostnaden för Sveriges geologiska undersöknings andel af byggnadskomplexet enligt ritningar och kostnadsförslag, som finnas bifogade kungl. vetenskapsakademiens skrifvelse.

Detta belopp bör enligt den af arkitekten Anderberg uppgjorda arbetsplanen utgå i följande terminer:

1 juli 1908—30 juli 1909	69,300 kronor,
» 1909— » 1910	166,900 »
» 1910— » 1911	133,600 »
» 1911— » 1912	129,200 »
» 1912— » 1913	50,500 »

Summa 549,500 kronor.

Äfven i den händelse, att Riksdagen skulle afslå öfriga anslagsyrkanden, torde 4,240 kronor till gäldande af Sveriges geologiska undersöknings andel i kostnaderna för ritning, modell och kostnadsförslag böra beviljas,

enär väl Sveriges geologiska undersökning under alla förhållanden får anses pliktig att till riksmuseets byggnadsfond återbära nämnda summa.

Till slut får jag i underdånighet anhålla att framdeles få inkomma med underdånig framställning om beviljande af erforderliga medel för anskaffande af inredning och inventarier i de nya lokalerna.»

I sin af chefen för Sveriges geologiska undersökning åberopade skrifvelse den 7 april 1902 anförde styrelsen för tekniska skolan i Stockholm, bland annat, följande:

För att något så när fylla skolans hela behof af utrymme hade en år 1895 beredd tillökning af skolans lokaler ingalunda varit tillräcklig. Styrelsen hade framhållit detta redan i skrifvelse af den 14 april 1893, och förhållandena under de därefter följande åren hade till fullo bestyrkt styrelsens då uttalade farhågor. Styrelsen trodde sig kunna påstå, att alla till buds stående åtgärder vidtagits för att med den tillgång på utrymme, hvaröfver skolan för närvarande förfogade, söka hålla undervisningen i gång på görligast bästa sätt och bereda plats åt det alltjämt växande antalet inträdessökande lärjungar. Hvad den tekniska afton- och söndagskolan beträffade, hade det dock icke kunnat undvikas, att det ordinarie emottagandet af lärjungar under de senare åren, såsom af styrelsen förut omförmälts i de afgifna underdåniga årliga berättelserna om skolans verksamhet och tillstånd, måst upphöra i allmänhet med oktober månads utgång. Likaså hade för hvarje år tillströmningen af sökande till deltagande i den med medel från anslaget till extra undervisning anordnade teoretiska och praktiska kursen för utbildande af praktiska montörer varit så betydande, att ett större antal äfven kompetenta sökande måst afvisas till väsentlig del just på grund af bristande utrymme. Men det vore ej i nyssnämnda fall allenast, som behofvet af ökad utrymme gjorde sig gällande, utan förhållandet vore i mer eller mindre kännbar grad detsamma inom skolans flesta afdelningar eller läroämnen. I biblioteket hade fönster måste förbyggas för att bereda plats åt boksamlingar och i det rum, där skolans dyrbara samlingar af planschverk vore inrymda, måste flera olika lektioner äga rum, hvilket uppenbarligen måste lända till ej ringa men för dessa samlingars både rätta ård och lätta tillgänglighet för skolans lärjungar och utomstående industriidkare, hvilka ville begagna sig därpå. Stora delar af skolans rikhaltiga samlingar för ritundervisningen och den konstindustriella undervisningen hade ännu icke kunnat ordnas på ett tillfredsställande sätt. I de lokaler, som begagnades af fackskolorna, vore utrymmet taget i anspråk därhän, att ej ens mycket måttliga anspråk kunde tillfredsställas på för undervisningens rätta bedrivande erforderligt utrymme

eller på de hygieniska förhållandena, hvilka ställde sig dess mer otillfredsställande, som skolan saknade särskilda anordningar för ventilation. Så hade byggnadsyrkesskolans 92 lärjungar, ehuru fackskolan vore fördelad på tre fullständigt skilda årskurser, måst sammanträngas i tre lektionsrum med sammanlagdt 196 kvadratmeters golfyta eller för hvarje lärjunge endast omkring 2 kvadratmeter, däri utrymmet för gångar inräknadt, i stället för att det verkligen behöfliga utrymmet icke kunde sättas lägre än till omkring 3 kvadratmeter för hvarje lärjunge förutom hvad som toges i anspråk till gångar. För de läsämnen, som inginge i byggnadsyrkesskolans läroplan, funnes inga särskilda lärorum, utan måste äfven denna undervisning ske i ritrummen eller förläggas till af andra skolafdelningar disponerade lärorum, därest dessa kunde för några lektionstimmar undvaras. I allt väsentligt gällde detsamma, som nu anförts om byggnadsyrkesskolan, i fullaste utsträckning äfven om maskinyrkesskolan med dess 100 lärjungar. Beträffande flera af läroämnena inom den tekniska afton- och söndagsskolan vore förhållandena om möjligt än mer betänkliga. I aritmetik kade anmält sig öfver 600 lärjungar, hvilka fördelats på tre parallellklasser med skilda undervisningstimmar. Emellertid komne sålunda omkring 200 lärjungar på hvarje sådan parallellklass, medan för den matematiska undervisningen endast två lärum stode till buds, det ena afsedt för 56 och det andra för 28 lärjungar. De öfriga lärjungarna måste beredas plats i andra rum, där någon ledighet möjligen stode att uppleta. På sammna sätt funnes två ritsalar att tillgå för undervisningen i geometrisk konstruktionslära jämte lineärritning med utrymme för omkring 130 lärjungar. Antalet till deltagande i detta läroämne anmälda lärjungar hade under de senare åren uppgått till omkring 900, eller omkring 300 lärjungar på hvarje af de tre parallellklasserna, i hvilka lärjungarna äfven i detta läroämne varit uppdelade. Samma lärosalar för omkring 130 lärjungar hade äfven begagnats af lärjungarna inom den tekniska skolan för kvinnliga lärjungar. Då inom denna afdelning omkring 200 lärjungar brukade anmäla sig till deltagande i undervisningen i ifrågavarande läroämne, hade detta endast med största svårighet låtit sig göra genom att taga i anspråk tillfälligt lediga platser inom andra lärosalar. Undervisningen i de viktiga läroämnena kemi och fysik med elektroteknik vore för närvarande inrymd i de lokaler, hvilka förut innehafts af landbruksakademien. Ehuru dessa vore jämförelsevis vida tjänligare för sitt ändamål än öfriga skolans lokaler, lede det icke något tvifvel, att ökad utrymme måste beredas äfven dessa läroämnen med därtill hörande praktiska öfningar, därest undervisningen i dem skulle kunna tillgodoses på ett fullt tidsenligt sätt och som motsvarande deras stora och alltjämt ökade betydelse för vårt lands industri.

Otillräckligheten af det befintliga utrymmet hade för hvarje år i synnerhet gjort sig gällande i fråga om, såsom också förut blifvit omförmäldt, den med medel från anslaget till extra undervisning anordnade kursen för utbildande af elektriska montörer, från hvilken ej sällan halfva antalet sökande måst afvisas, ehuru till och med ett större antal emottagits än lämpligt varit, äfvensom i fråga om det stora antalet lärjungar inom maskinyrkeksskolan, hvilka företrädesvis ville ägna sig åt elektrotekniska studier. Huru otillräckligt det åt skolan upplåtna utrymmet verkligen vore framginge äfven, såsom det syntes styrelsen, på ett synnerligen öfvertygande sätt vid en jämförelse med de tekniska elementarskolorna, som för ett lärjungeantal, till och med understigande en af tekniska skolans i Stockholm fackskolors, byggnadsyrkeksskolans eller maskinyrkeksskolans, lärjungeantal förfogade öfver egna, rymliga byggnader. Så disponerade exempelvis tekniska elementarskolan i Borås, med icke fullt 80 lärjungar, öfver två rymliga, väl inredda byggnader, däraf hufvudbyggnaden uppförd i två stora hufvudvåningar om vardera 1,100 kvadratmeters golffyta och dessutom rymliga källar- och vindslokaler. Den kemiska undervisningen disponerade egen byggnad i två våningar jämte källarvåning och likaså den mekaniska verkstaden. Ehuru den tekniska aftonskolan i Borås, hvilken äfven begagnade sig af lokaler i hufvudbyggnaden, icke räknade mer än omkring 200 lärjungar, vore man dock betänkt på att skaffa ökad utrymme genom att på byggnadens vindsvåning inreda passande lokaler för undervisningen i yrkesmålning och dekorationsmålning. Enligt styrelsens bestämda öfvertygelse och erfarenhet gäfves det ingen möjlighet att genom förändringar af lokalernas anordning eller beskaffenhet afhjälpa de svårigheter, hvaremot skolan nu hade att kämpa i fråga om utrymme. De ständigt växande kraf, som med hänsyn till industriens fortgående och raska utveckling i allt högre grad och i olika riktningar ställdes på skolan, hade naturligtvis bidragit till att göra tillståndet än svårare och betänkligare. Styrelsen hade också ansett sig föranlåten att i underdånig skrifvelse den 25 september 1900 hos Kungl. Maj:t göra framställning om en förändrad organisation af skolan. Men äfven om skolan på ett eller annat sätt omorganiserades, funnes det, enligt styrelsens öfvertygelse, ingen möjlighet, såvida skolan icke skulle förändra hela sin nuvarande hufvudsakliga karaktär såsom ett helt af särskilda skolafdelningar, att åt dem med det nuvarande utrymmet bereda ens för den närmaste framtiden lokaler, som kunde tillfredsställa till och med de blygsammaste anspråk och tillåta att undervisningen blefve af den beskaffenhet och omfattning, som den måste blifva, därest skolan skulle kunna bibehålla den ställning, den hittills intagit. Enligt styrelsens åsikt erbjödes ingen bättre utväg att afhjälpa sko-

skolans trängande behof af ökad utrymme, än att äfven de lokaler inom skolans hus, hvilka för närvarande innehades af Sveriges geologiska undersökning, öfverlämnades till skolans disposition, och styrelsen hade desto hellre ansett sig kunna föreslå denna åtgärd, som styrelsen hade anledning förmoda, att jämväl Sveriges geologiska undersökning vore i behof af lämpliga och ökade lokaler. Genom att skolan sålunda komme i besittning af hela byggnaden skulle också andra olägenheter af ej oväsentlig betydelse blifva aflägsnade, hvilka föranleddes därigenom, att olika institutioner vore inrymda därinom. Bland annat borde framhållas, att för närvarande det icke låte sig göra att genom skolans portvakter utöfva den kontroll öfver kommande och gående, som vore önskelig i fråga om en anstalt af tekniska skolans art, en kontroll, som äfven för en skola af långt mindre omfattning än tekniska skolan i Stockholm ansåges vara ett nödvändigt villkor för skolans rätta skötsel.

På grund af det sålunda anförda ville styrelsen i underdånighet hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder för att de lokaler inom skolbyggnaden, hvilka för närvarande innehades af Sveriges geologiska undersökning, måtte blifva till tekniska skolans disposition öfverlämnade.

I sin skrifvelse den 23 maj 1907 har styrelsen för tekniska skolan i Stockholm anført, att då ännu, fem år efter inlämnandet af skrifvelsen den 7 april 1902, någon ändring med afseende å lokalfrågan icke skett, men behöfvat af ökad utrymme nu gjorde sig än kännbarare gällande, styrelsen under känslan af ansvaret för skolans ledning nödgades ånyo hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om nödvändigheten af ökad utrymme för skolan, hvars behöriga skötande därförutom icke syntes styrelsen blifva möjligt, med mindre hela afdelningar skulle uteslutas eller ett stort antal kompetenta inträdessökande afvisas. Styrelsen hyste fortfarande den mening, att upplåtandet åt skolan af de lokaler, som nu begagnades af Sveriges geologiska undersökning, skulle vara ägnadt att för en längre framtid bereda skolan det utrymme, som den med nödvändighet kräde.

Öfverintendentsämbetet har i inforbradt underdånigt utlåtande den 22 oktober 1907 angående det nu framlagda byggnadsförslaget anført följande.

Jämte det öfverintendentsämbetet måste framhålla, att det, med hänsyn till den föreliggande hyggnadsplanens monumentala verkan, gifvetvis varit önskvärdt, att densamma till hela sin omfattning samtidigt komme till utförande, men att likväl något absolut hinder med afseende å berörda verkan icke torde få anses föreligga, att till en början de för Sveriges geologiska undersökning och etnografiskt museum afsedda byggnaderna uteslötes ur planen, finge ämbetet vidare meddela, att ämbetet mot de

uppgjorda ritningarna icke funnit orsak till andra, sedermera af ritningsförfattaren, arkitekten Anderberg, efter anmodan af ämbetet, medelst tilläggsblad iakttagna erinringar, än att, dels till vinnande af betydande konstruktiva lättnader, de tegelmurar, hvilka afsetts skola hvila på eller förankras med Hennebiguekonstruktioner, blifva ersatta med de olika byggnaderna genomgående Hennebiguesystem, dels ock, för ernående af estetiska fördelar, spröjsindelning införts i fönstren till sådana lokaler, som icke skulle användas för mikroskopering.

Hvad därefter anginge de företedda kostnadsberäkningarna, hade öfverintendentsämbetet väl funnit dessa, med hänsyn till för närvarande gällande priser, nog höga, men, i betraktande af den antagna långa arbetstiden med sannolikt alltjämt infallande prisstegringar och äfven byggnadsplatsens belägenhet, som föranledde kostsamma transporter och dylikt, funne ämbetet för sin del skäl icke vara för handen att tillstyrka någon nedprutning i de angifna omkostnadssummorna, i sammanhang hvarmed ämbetet emellertid ansåge sig böra påpeka, att, för undvikande af alltför dryga omkostnader för uppvärmning och ventilation, vid härtill hörande förslags närmare utarbetande lämpligen torde böra tillses, att värmeledningarna så konstruerades, att de kunde gifvas mindre effekt eller helt och hållet afstängas för de delar af byggnaderna, där icke daglig uppvärmning till rumstemperatur vore erforderlig.

Slutligen har vetenskapsakademien med underdånig skrifvelse den 13 november 1907 öfverlämnat ett yttrande af ingenjören Hugo Theorell i fråga om de nya riksmuseibyggnadernas eventuella uppvärmning med torfbränsle. Theorell yttrar härom följande.

Beträffande valet af bränsle vore detta i första rummet en kostnadsfråga, hvarvid man hade att jämföra de olika materialens bränslevärde och pris. Då bränslevärdet hos en kilo stenkol i medeltal vore dubbelt så stort som hos en kilo väl lufttorkad torf, blefve eldningen med det senare bränslet ekonomiskt fördelaktigt, först när priset på detsamma understege halfva kostnaden för samma vikt stenkol. Så som frakt och andra förhållanden för närvarande ställde sig, blefve detta fallet endast på platser belägna nära intill lämpliga torfmossar, där sålunda fraktkostnaderna vore små. För leverans i eller invid Stockholm ställde sig prisen på god torf ännu åtminstone så höga, att eldning med torf blefve ekonomiskt mycket ofördelaktig. För värmeledningen hade föreslagits vanliga plåtpannor för eldning med stenkol. Samma pannor kunde äfven, med någon mindre förändring af eldstad och rostyta, användas för eldning med torf. Torf eller stenkol skulle sålunda alternativt eller till och med samtidigt i lämplig

blandning kunna användas för pannor med vanlig eldstadsanordning med planrost. Om från början vore bestämdt, hvilken bränslesort som komme att användas, anordnade man gifvetvis eldstaden på det sätt, som för ifrågasvarande bränsle vore lämpligast. Skulle eldningen bestämmas för torf, anordnades eldstaden bäst med så kallad trapprost, hvilken anordning blefve något mera skrymmande och dyrbar än den för stenkolseldning vanliga. Theorell ansåge emellertid, att pannorna för ifrågasvarande anläggning borde anordnas för eldning med stenkol. Skulle konjunkturerna i en framtid så förändras, att eldning med torf blefve lönande, kunde eldstäderna för en eller flera af pannorna utan synnerligen stor kostnad ändras för eldning med detta bränsle.

Det nu framlagda förslaget till nybyggnader för naturhistoriska riksmuseet tvekar jag icke att tillstyrka. Byggnadsfrågans lösning har varit förenad med stora svårigheter, då man haft att tillgodose en mängd af olika intressen, men det nu ingifna förslaget, som vunnit samtliga sakkunniges gillande, synes mig på ett synnerligen lyckligt sätt motsvara alla berättigade kraf på ett dylikt byggnadsföretag. Riksdagen har ock i fråga om den del af förslaget, som varit framlagd för dess pröfning, eller beträffande hvalmuseet uttalat sitt gillande däraf. Jag anser alla skäl tala för att Sveriges geologiska undersöknings byggnadsfråga ordnas samtidigt med naturhistoriska riksmuseets. Dels är nämligen geologiska undersökningen i starkt behof af ökad utrymme, dels skulle dess nuvarande lokaler då kunna öfverlämnas åt tekniska skolan i Stockholm för afhjälpan af en för skolans verksamhet snart sagdt ödesdiger trångboddhet, dels skulle slutligen kostnaderna för riksmuseibyggnaderna, enligt hvad upplysts, ökas med ej mindre än 147,500 kronor, därest ej nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning samtidigt komme till stånd. Chefen för jordbruksdepartementet har ock förklarat sig ämna föreslå äskande af erforderligt anslag till detta sistnämnda byggnadsföretag.

Mot byggnadsarbetets fördelande på fem år har jag intet att invända.

Den beräknade kostnaden för riksmuseibyggnaderna, 2,502,200 kronor, anser jag med hänsyn till hvad öfverintendentensämbetet anfört icke tåla någon nedprutning, synnerligast som all onödig utsmyckning af byggnaderna ur sparsamhetssynpunkt undvikits. Då till bestridande af kostnaderna för nybyggnaderna finnas att tillgå dels naturhistoriska riksmuseets byggnadsfond, uppgående — med fordran af Sveriges geologiska undersökning af dess andelar i köpesumman för tomt och kostnader för rit-

ningar — till 945,016 kronor 81 öre, dels ock statens egendom i kvarteren Grönlandet södra och Grönlandet norra, hvilken vid försäljning beräknats inbringa i rundt tal 990,000 kronor, skulle statsverkets direkta tillskott icke behöfva uppgå till mer än 567,184 kronor, hvilket belopp, fördeladt på fem år, icke torde blifva för statsregleringen alltför betungande. Det belopp 990,000 kronor, som beräknats motsvara värdet af statens egendom i kvarteren Grönlandet södra och Grönlandet norra, anser jag lämpligen böra af riksgäldskontoret förskotteras i afvaktan på att nämnda egendom hinner försäljas.»

Beträffande frågan angående nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning har statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 13 januari 1908, under hänvisning till hvad i ärendet anförts till ofvanberörda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden, uttalat, att han på de af chefen för ecklesiastikdepartementet anförda skäl biträdde den af sistnämnde departementschef uttalade uppfattning, att ifrågavarande nybyggnad borde företagas i samband med den för naturhistoriska riksmuseet föreslagna nybyggnaden. Då byggnadsarbetet vare afsedt att påbörjas redan innevarande år, borde någon del af förenämnda belopp 100,000 kronor göras disponibelt för detta ändamål. Departementschefen hade beräknat, att ett belopp af 50,000 kronor sålunda skulle erfordras för år 1908.

*Utskottets
yttrande.*

Enligt skrifvelse den 14 maj 1904 medgaf samma års Riksdag, bland annat, att kvarteret Grönlandet södra jämte den staten tillhöriga delen af kvarteret Grönlandet norra äfvensom statens byggnader inom dessa kvarter finge försäljas och härför inflytande försäljningsmedel sammanslås med besparade hyresinkomsten från egendomen i förstnämnda kvarter till en byggnadsfond för naturhistoriska riksmuseet att tills vidare af vetenskapsakademien förvaltas enligt de för hyresmedelsfonden gällande föreskrifter, samt att till område för naturhistoriska riksmuseet skulle under äganderätt upplåtas den till lägenheten Djurgårds-Frescati hörande del af den af akademien därtill föreslagna, å en upprättad karta närmare betecknade mark mot ersättning till den under statskontorets förvaltning stående djurgårdsfonden att för djurgårdskassans ändamål användas.

En del af dessa fastigheter har sedermera försålts för en summa af 800,000 kronor. Af den sålunda bildade byggnadsfonden anvisade 1907 års Riksdag på Kungl. Maj:ts därom framställda förslag ett belopp af 84,000 kronor till uppförande af ett nytt hvalmuseum å den för riksmuseet afsedda tomten å Norra Djurgården.

Sedermera har, gå grund af Sveriges geologiska undersöknings behof af att erhålla ökad utrymme för sina lokaler och då det icke lämpligen låte sig göra att genom förändring och utvidgning af de nuvarande lokalerna vinna sådant utrymme, fråga uppstått att i samband med riksmuseets nybyggnad äfven bereda lokaler för geologiska undersökningen; och hafva ritningar och kostnadsberäkning för det sålunda ifrågasatta byggnadskomplexet numera utarbetats och för Riksdagen framlagts. Kostnaderna för det hela skulle enligt denna beräkning uppgå till 3,051,700 kronor (häri ej inräknade för hvalmuseet redan beviljade medel). Af detta belopp skulle å riksmuseet belöpa 2,502,200 kronor och å geologiska undersökningen 549,500 kronor. Skulle emellertid nämnda undersöknings byggnad icke förläggas tillsammans med riksmuseet, komme den för detta museum beräknade kostnaden att ökas med 147,500 kronor, till följd af att en del kostnader, som eljest skulle vara gemensamma, såsom vestibuler, trapphus, planering, vatten- och afloppsledningar m. m. finge af riksmuseet ensamt bäras.

Till bestridande af de för riksmuseet beräknade kostnaderna finnes för närvarande tillgänglig byggnadsfondens kapitalbehållning, vid 1907 års slut uppgående till 913,906 kronor 81 öre, däri ej inräknadt för hvalmuseum disponerade 84,000 kronor. I köpeskilling för ännu osålda delar af fastigheterna i kvarteren Grönlandet norra och Grönlandet södra beräknas inflyta omkring 990,000 kronor. Därjämte har riksmusei byggnadsfond en fordran å 31,110 kronor af geologiska undersökningen för förskott, som för denna institution gjorts dels för inköp af tomt, dels för ritningar och kostnadsberäkningar. Hela den för riksmusei nybyggnad disponibla tillgången skulle alltså uppgå till 1,935,016 kronor 81 öre, hvadan det erforderliga statsanslaget skulle uppgå till, i jämnt krontal, 567,184 kronor eller, för den händelse geologiska undersökningens byggnad ej komme att uppföras i samband med riksmuseets, till 714,684 kronor. Kostnaden för geologiska undersökningens nybyggnad beräknas, såsom ofvan nämnts, till 549,500 kronor, eller med tillägg af institutionens berörda skuld till riksmuseet, 31,110 kronor, till 580,610 kronor, hvilket belopp sålunda skulle i statsanslag erfordras.

Genom 1904 års Riksdags ofvan omförmälda beslut angående försäljning af de af riksmuseet för närvarande disponerade fastigheter samt upplåtande af område för museet å norra Djurgården, läres frågan om nybyggnad för detsamma få anses vara i princip afgjord och det af Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget endast afse pröfning af upprättade ritningar och kostnadsförslag.

Beträffande den ifrågasatta nybyggnaden för geologiska undersökningen finner utskottet den i ärendet förebragta utredningen gifva vid handen, att de af ifrågavarande institution för närvarande disponerade lokalerna äro i afseende å utrymme så otillräckliga, att desamma icke utan allvarliga olägenheter för arbetets behöriga bedrivande kunna begagnas samt att alltså nya och större lokaler böra snarast möjligt för institutionen beredas. Det i sådant afseende framlagda förslaget att i samband med riksmuseets nybyggnad uppföra byggnad för geologiska undersökningen finner utskottet ur praktisk synpunkt välbetänkt, särskildt med hänsyn därtill, att, såsom ofvan nämnts, härigenom skulle kunna vinnas en afsevärd besparing i kostnaden för det nya riksmuseet.

De för det sålunda ifrågasatta byggnadskomplexet upprättade ritningar, hvaraf utskottet tagit del, har utskottet funnit såväl i afseende å de olika lokalernas fördelning och anordning lämpligt afvägda som ock ur arkitektonisk synpunkt tilltalande.

Kostnadsberäkningen har icke gifvit utskottet anledning till erinran. På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) för uppförande å det till tomt för naturhistoriska riksmuseet inköpta område vid Djurgårds-Frescati af nya byggnader för museet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i ärendet företedda, af arkitekten A. Anderberg uppgjorda ritningar,

1:o medgifva, att riksmuseets byggnadsfond må i sin helhet användas,

2:o besluta, att ett belopp intill 990,000 kronor skall af riksgäldskontoret förskottsvis utbetalas, på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, för att återgäldas i den mån ännu osälda, staten tillhöriga andelar af kvarteren Grönlandet södra och Grönlandet norra i Stockholm äfvensom statens byggnader i samma kvarter varda försälda och köpeskillingar därför inflyta,

3:o under åttonde hufvudtiteln bevilja ett anslag af 567,184 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisa 67,184 kronor;

b) för verkställande af nybyggnad för Sveriges geologiska undersökning under nionde hufvudtiteln bevilja ett anslag af 580,610 kronor samt däraf å extra stat för år 1909 anvisa ett belopp af 100,000 kronor med

rätt för Kungl. Maj:t att af sistnämnda belopp redan under år 1908 för byggnadsarbetets påbörjande låta af tillgängliga medel utanordna 50,000 kronor.

Stockholm den 31 mars 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
